

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 14 lutego 2018 r.

Poz. 987

WOJEWODA ŚLĄSKI

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR NPIL.4131.4.12.2018 WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

z dnia 14 lutego 2018 r.

w sprawie zmiany nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 w związku z art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 z późn. zm.), dalej jako „ustawa”

zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się nazwę ulicy "**Armii Ludowej**" (00436) położonej na terenie Miasta Gliwice, na całym jej przebiegu, na "**Juliana Ordona**".

§ 2. Wykonanie zarządzenia zastępczego powierza się Prezydentowi Miasta Gliwice.

§ 3. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

§ 4. Zarządzenie podlega wykonaniu począwszy od dnia wejścia w życie.

Uzasadnienie

Przepisy art. 1 ust. 1 i 2 ustawy stanowią, że nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Przepis art. 6 ust. 2 ustawy stanowi, że w przypadku niewykonania tego obowiązku w ww. terminie tj. do dnia 2 września 2017 r. właściwy

wojewoda ma obowiązek wydania zarządzenia zastępczego, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął wyżej wskazany termin. Wydanie ww. zarządzenia zastępczego, zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy winno zostać poprzedzone uzyskaniem opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z przepisem art. 1.

W przedmiotowej sprawie Wojewoda Śląski pismem Nr NPII.4100.194.2017 z dnia 8 września 2017 r. zwrócił się do Prezydenta Miasta Gliwice z prośbą o udzielenie informacji, dotyczącej m.in. ulicy "Armii Ludowej" położonej na terenie miasta Gliwice, tj. kto i kiedy nadał nazwę tej ulicy. W przypadku, gdy była to Rada Miasta Gliwice (ew. Miejska Rada Narodowa), poproszono o przesłanie Wojewodzie uchwały w sprawie nadania nazwy ww. ulicy wraz z uzasadnieniem. W odpowiedzi, pismem z dnia 14.09.2017 r. Kierownik Referatu Ewidencji Gruntów Urzędu Miasta w Gliwicach, działający z upoważnienia Prezydenta Miasta Gliwice, wyjaśnił że nazwa ww. ulicy nada została uchwałą XIX/88/77 Miejskiej Rady Narodowej w Gliwicach oraz Nr VI/157/2007 Rady Miejskiej w Gliwicach oraz udostępnił adres witryny internetowej, z którego możliwe było pobranie skanów tychże uchwał.

Następnie pismem z dnia 15.11.2017 r. Wojewoda zwrócił się z prośbą o podanie propozycji nowej nazwy m.in. ww. ulicy, adekwatnej do nazw ulic, które położone są w najbliższej okolicy.

W odpowiedzi na powyższe, Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice, pismem z dnia 24.11.2017 r. poinformował, że prośbę o podanie propozycji nowych nazw ulic przekazano do Rady Miasta Gliwice, w celu realizacji zgodnie z kompetencjami ustawowymi.

Następnie, pismem z dnia 29.11.2017 r. gmina Gliwice przekazała wykaz nazw ulic, które położone są w najbliższej okolicy ulicy "Armii Ludowej".

Powyżej wskazanej ulicy Armii Ludowej w Centralnym Rejestrze Ulic (ULIC) prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny nadano identyfikator 00436.

Wojewoda Śląski, realizując wymóg wynikający z art. 2 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 3 ustawy, pismem z dnia 15 listopada 2017 r., Nr NPII.4100.194.2017 zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii dotyczącej zgodności nazwy m.in. ulicy "Armii Ludowej" położonej na terenie Miasta Gliwice z art. 1 ustawy. W dniu 25 stycznia 2018 r. Wojewodzie Śląskiemu została doręczona opinia Nr BUW-940-11(5)/18 wskazująca, że w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej nazwa ulicy "Armii Ludowej" w miejscowości Gliwice jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

W ww. opinii wskazano, m.in. że: *"Armia Ludowa-Gwardia Ludowa (AL-GL) została utworzona w 1942 roku jako zbrojne ramię stalinowskiej konspiracji Polskiej Partii Robotniczej (PPR) ściśle podporządkowanej ośrodkom dowódczym w ZSRR. Na początku 1944 roku GL faktycznie przemianowana została na Armię Ludową - była jej trzonem i podstawową częścią składową. Mimo propagandowych hasel ukierunkowanych na wykreowanie AL jako siły zbrojnej polskiego podziemia do końca pozostała formacją realizującą priorytety sowieckiej racji stanu i narzędziem Stalina wobec Polski. W odróżnieniu od organizacji polskiego podziemia niepodległościowego (zarówno prawicowych, jak i lewicowych, związanych z ruchem socjalistycznym, ludowym i narodowym) GL PPR była formacją reprezentującą sowiecką rację stanu. Stała na gruncie przynależności ziem zajętych przez ZSRR po 17 września 1939 roku (łącznie z Białostoczczyzną) do państwa sowieckiego, a jej stosunek do niepodległości Polski oraz legalnych organów Państwa Polskiego - Prezydenta, Rządu RP oraz Polskiego Państwa Podziemnego - zawsze był odzwierciedleniem polityki Stalina wobec Polski. Ze względu na pełne podporządkowanie GL-AL władzom sowieckim były one faktycznie częścią sił zbrojnych ZSRR, działających na zapleczu frontu niemieckiego, podobnie jak inne sowieckie grupy dywersyjne. Przez cały okres istnienia były narzędziem rozpracowania wywiadowczego Polskiego Państwa Podziemnego, a czasem także politycznego i militarnego zwalczania dążeń do odbudowy niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej."*

Wojewoda Śląski w pełni podziela i przyjmuje wnioski płynące z ww. opinii, uznając konieczność zmiany nazwy ulicy "Armii Ludowej", jako sprzecznej z art. 1 ustawy.

W związku z powyższym - uwzględniając stanowisko Rady Osiedla Wojska Polskiego wyrażone w uchwale Nr 10/06/2017 z dnia 25 czerwca 2017 r. - Wojewoda Śląski postanawia o nadaniu ulicy Armii Ludowej położonej na terenie Miasta Gliwice nazwy "Juliana Ordon".

Zgodnie z dostępnymi źródłami: Julian Konstanty Ordon (1810–1887), uczestnik powstania 1830 - 1831 r., oficer w służbie piemonckiej, tureckiej i włoskiej, garibaldczyk. Urodził się 16 X 1830 r. w Warszawie, był

drugim z 5 synów Karola Franciszka, rewizora generalnego komory celnej w Warszawie, i jego pierwszej żony Małgorzaty z Naimskich. W latach 1823–8 uczęszczał do Liceum w Warszawie, w sierpniu 1828 r. wstąpił do baterii pozycyjnej artylerii konnej gwardii. Wtajemniczony w przygotowania powstańcze, wziął udział w wydarzeniach 29/30 XI 1830 r. Walczył w 4 baterii artylerii konnej pod Dobrem, Wawrem, Grochowem, Dębem Wielkim, Iganiami, Tykocinem, Złotoryją i Ostrołęką. Za odwagę wykazaną w bitwie pod Ostrołęką otrzymał srebrny Krzyż *Virtuti Militari* (6 VI), awans na podporucznika (13 VI) i dowództwo baterii. Do końca lipca przebywał w Modlinie, potem wrócił do Warszawy. Dnia 2 IX gen. Józef Bem powierzył mu dowództwo artylerii reduty nr 54 na Woli. Rankiem 6 IX redutę zaatakowały kilkakrotnie liczniejsze siły wroga. W krótkim pojedynku artyleryjskim Rosjanie rozbili działa, otoczyli redutę i wdarli się na nią od tyłu. Wówczas, w niewyjaśnionych okolicznościach, wyleciał w powietrze skład prochu i amunicji reduty, zabijając lub raniąc kilkuset Rosjan i obrońców. Ordon uległ poparzeniu i kontuzji, ale ocalał. Wzięty do obozu jenieckiego w Nadrzynie, po tygodniu otrzymał zwolnienie na kurację do domu. Gdy wrócił do zdrowia, uciekł z bratem Emilem do Galicji i zamieszkał u Edmunda Krasickiego w Lesku.

W 1832 r. przystąpił do spisku Józefa Zaliwskiego, planując wkroczenie na Wołyń. Zagrożony aresztowaniem, ukrywał się w Zakładzie Ossolińskich we Lwowie, a po klęsce wyprawy schronił się w dobrach rodziny Brandysów w Kalwarii i Wielkich Drogach. Latem 1833 został przerzucony do Cieplic, skąd piechotą przedostał się do Drezna. Tam otrzymał paszport angielski i wyjechał do Londynu. W r. 1834 osiadł w Edynburgu i utrzymywał się z lekcji prywatnych. Jako członek Ogółu Edynburskiego protestował przeciw radykalizacji emigracji w Portsmouth i czynnie popierał zabiegi Adama J. Czartoryskiego w Anglii. Rozczarowany do polityki angielskiej, w czerwcu 1836 wyjechał do Brukseli, gdzie bezskutecznie zabiegał o to, by zostać oficerem w wojsku belgijskim. W maju 1837 powrócił do Anglii i zamieszkał w Liverpoolu. Po otrzymaniu paszportu do Francji (starania od r. 1832) w końcu października 1838 przybył do Paryża i przez 3 miesiące starał się bezskutecznie o stałe zajęcie i ponownie o etat w armii belgijskiej. Od roku 1839 przebywał znów w Anglii, pracując jako nauczyciel prywatny języków. Wstąpił wówczas do wolnomularstwa angielskiego, a w październiku 1847 do polskiej loży narodowej w Londynie i zbliżył się do emigracji związanej z Polskim Towarzystwem Demokratycznym. Na wieść o wybuchu powstania w Wielkopolsce, w kwietniu 1848 opuścił Londyn i przez Paryż podążył do kraju; w Berlinie dowiedział się o upadku powstania, a władze pruskie osadziły go w więzieniu. Z pomocą studentów wydostał się na wolność i wyjechał do Hamburga. W czerwcu 1848 przybył do Paryża, a stąd do Mediolanu, do Legionu Adama Mickiewicza. Złe przyjęty przez organizatorów i odciągany przez stronników Władysława Zamoyskiego, wstąpił ostatecznie do Legii Lombardzkiej. W jej szeregach walczył 3 i 4 VIII pod Mediolanem i przeszedł do Piemontu. Po opuszczeniu Legii, w październiku 1848 został za protekcją Witolda Czartoryskiego przyjęty do armii sardyńskiej. W 1849 r. odznaczył się w bitwach pod Mortarą i Novarą, za co otrzymał medal i prawo awansu. W lutym 1850 r. został porucznikiem i pozostał w wojsku sardyńskim do 1855 r.

W czerwcu 1855 r., na polecenie A. J. Czartoryskiego, Ordon przeprowadził z Londynu do Turcji statek ze 100 ochotnikami i wyposażeniem wojskowym. W Szumli otrzymał dowództwo szwadronu kozaków, który przekształcił w ciągu roku (w Skutari) w baterię artylerii. Bateria nie wzięła udziału w walce, w lipcu 1856 została rozwiązana, a Ordon wszedł do Komisji Likwidacyjnej oddziału. Odznaczony orderem *Medjidje* IV kl., jesienią 1856 r. wyjechał do Francji i osiadł w Paryżu. Za protekcją A. J. Czartoryskiego otrzymał w 1858 r. posadę profesora języków nowożytnych w Kolegium Rządowym w Meaux i pozostał na niej dwa lata. We wrześniu 1860 r. zwolnił się i zaopatrzony w rekomendację Czartoryskiego przybył do Neapolu, gdzie otrzymał dowództwo 1 baterii w armii J. Garibaldiego. Za zasługi w bitwie pod Volturmo i Santa Maria di Capua awansował do stopnia kapitana. Po rozwiązaniu Armii Południa Ordon znalazł się w armii włoskiej (wiosną 1861 r.), został zatwierdzony w stopniu, odznaczony Krzyżem *Officere della Corona* Włoskiej i naturalizowany (1863). W latach 1862–1867 Ordon był komendantem cytadel w Brescii i Palermo, twierdz w Ventimiglia i Vinadio, sędzią komisji *d’Inchiesta* przy trybunale wojennym i zastępcą dyrektora zakładów zbrojeniowych w Torre Annunziata. Otrzymał w r. 1869 stopień majora.

W 1887 r. zmarł, a prochy 6 XI 1891 przewiezione przez Ludwika Ostaszewskiego do Lwowa i złożone w grobowcu Baczyńskich na cmentarzu Łyczakowskim (por. <http://www.ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/julian-konstanty-ordon>).

Nie ulega wątpliwości, że Julian Ordon jest godny upamiętnienia poprzez nadanie nazwy ulicy, która to nazwa pozostaje zgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

Reasumując, wydanie zarządzenia zastępczego w przedmiotowej sprawie, należy uznać za uzasadnione i konieczne.

Na niniejsze zarządzenie zastępcze, zgodnie z art. 6c ustawy, w związku z art. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki oraz ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 2495), służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, za pośrednictwem Wojewody Śląskiego, w terminie 30 dni licząc od dnia doręczenia zarządzenia, jedynie w przypadku, gdy brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat. Zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Wojewoda Śląski

Jarosław Wieczorek

Otrzymują:

1. Rada Miasta Gliwice
2. aa